

ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის ტერმინთა ლექსიკონი

Council of Europe
Conseil de l'Europe

European Union
Union européenne

გამოცემა დაფინანსებულია
ევროკომისიისა და ევროპის საბჭოს
ერთობლივი პროგრამის ფარგლებში

The Glossary of the European Convention on Human Rights

ნგნი გამოიცა ევროკომისიისა და ევროპის საბჭოს ერთობლივი პროგრამის „ადამიანის უფლებათა კულტურის ხელშეწყობა“ ფინანსური მხარდაჭერით, სამხრეთ კავკასიის ქვეყნებსა და უკრაინაში ადამიანის უფლებათა ევროპული კულტურის განვითარებისათვის

სამართლებრივი და ადამიანის უფლებათა შესაძლებლობის განვითარების განყოფილება
ტექნიკური თანამშრომლობის დეპარტამენტი
თანამშრომლობის დირექტორატი
ადამიანის უფლებათა და სამართლებრივ საქმეთა გენერალური დირექტორატი
ევროპის საბჭო
F-67075 სტრასბურგი Cedex

გარეკანის გაფორმება და კომპიუტერული უზრუნველყოფა - ლუკა გოცირიძე
ბეჭდვა - შპს „პეტიტი“

ევროპის საბჭოს საინფორმაციო ბიურო საქართველოში
ი. ჭავჭავაძის გამზ., II ჩიხი, კორპ. 3ა, 0179 თბილისი
ტელ.: 91 38 70 / 71 / 72 / 73
ფაქსი: 91 38 74
ელ-ფოსტა: informbilisi@coe.int
ვებ-გვერდი: www.coe.ge

© ევროპის საბჭო, 2008 წელი

თბილისი, 2008 წლის ოქტომბერი

სარჩევი

A.....	4
B.....	6
C.....	6
D.....	8
E.....	10
F.....	12
G.....	13
H.....	14
I.....	14
J.....	16
L.....	16
M.....	18
N.....	19
O.....	21
P.....	21
Q.....	25
R.....	25
S.....	28
T.....	29
U.....	30
V.....	31
W.....	31

A

abduction – ადამიანის გატაცება ძალის გამოყენებით

absence of a public hearing – საქვეყნო განხილვის/მოსმენის არარსებობა

absence of right to compensation – კომპენსაციის უფლების არარსებობა

absentia [in] – ვინმეს (უმეტესად განასახელოს) დაუსწრებლად

absolutely necessary – აბსოლუტურად აუცილებელი

absolute rights – აბსოლუტური უფლებები

abuse of the right of petition – გასაჩივრების უფლების ბოროტად გამოყენება

access to a court – ხელმისაწვდომობა სასამართლოზე

access to information – ხელმისაწვდომობა ინფორმაციაზე

access to relevant files – ხელმისაწვდომობა საქმის სათანადო მასალებზე

accessibility – ხელმისაწვდომობა

acquittal at first instance – პირის გამართლება პირველი ინსტანციის სასამართლოში

რის გამართლება პირველი ინსტანციის სასამართლოში

action for damages – სარჩელი განცდილი ზიანის გამო

actio popularis – (განაცხადის წარდგენა უფლების დარღვევასთან დაკავშირებით იმ პირის ან ორგანიზაციის მიერ, რომელიც თავად არ არის უფლების ან თავისუფლების დარღვევის მსხვერპლი)

adequate facilities – ადეკვატური პირობები

adequate time – ადეკვატური დრო

adjourn the case – საქმის განხილვის გადადება

administrative detention – ადმინისტრაციული პატიმრობა

administrative practice – ადმინისტრაციული პრაქტიკა

administrative proceedings – ადმინისტრაციული სამართალწარმოება/პროცესი

admissibility criteria – მისაღებობის კრიტერიუმები

admissibility decision – გადაწყვეტილება საქმის მისაღებობის შესახებ

admit (evidence) – დაშვება (მტკიცებულების)

adoption of a judgment – განჩინების გამოტანა

adversarial trial / adversarial hearing – შეჯიბრებითობის პრინციპზე დაფუძნებული სასამართლო განხილვა/შეჯიბრებითობის პრინციპზე დაფუძნებული სასამართლო მოსმენა

after conviction – მსჯავრდების შემდგომ

age of criminal responsibility – სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის ასაკი

aim – მიზანი

alienate – გასხვისება (ქონების, უფლების...)

allegation – პრეტენზია

allowance – შემწეობა

alternative civil service – ალტერნატიული სამოქალაქო სამსახური

appeal on a point of law – საკასაციო საჩივარი; საკასაციო საჩივრის წარდგენა

appellant – აპელანტი; მომჩივანი

applicability – გამოყენებადობა

applicable provisions – შესაბამისი (კონკრეტულ შემთხვევაში გამოყენებადი) დებულებები

applicant – განმცხადებელი

application – განაცხადი

application for release from detention – შუამდგომლობა პატიმრობიდან გათავისუფლების შესახებ

apprehension – დაკავება; შეპყრობა

arbitrariness – თვითნებობა

arbitrary action – თვითნებური ქმედება

arbitrary arrest/detention – თვითნებური დაკავება/დაპატიმრება

arbitrary deprivation of liberty – თავისუფლების თვითნებური აღკვეთა

arguable claim – დასაბუთებადი სასარჩელო მოთხოვნა

arrest – დაკავება

arrest warrant – დაკავების ბრძანება

assault – თავდასხმა

asylum seeker – თავშესაფრის მაძიებელი

award compensation / damages – კომპენსაციის მიკუთვნება/ზიანისათვის

B

bailliff – სასამართლო აღმასრულებელი

bankruptcy – გაკოტრება

biased – მიკერძოებული

bill of indictment – საბრალდებო დასკვნა

binding judgment – შესასრულებლად სავალდებულო სასამართლო გადაწყვეტილება

bringing before competent authority – უფლებამოსილი ორგანოს წინაშე წარდგენა

bringing before competent legal authority – უფლებამოსილი სამართლებრივი ორგანოს წინაშე წარდგენა

brought promptly before judge or other officer authorised by law to exercise judicial power – მოსამართლის ან სასამართლო ხელისუფლების განხორციელებისათვის კანონით უფლებამოსილი სხვა მოხელის წინაშე დაუყოვნებლივ წარდგენა

C

capital punishment – სიკვდილით დასჯა

case law – პრეცედენტული სამართალი; პრეცედენტი

cassation appeal – საკასაციო საჩივარი

causal link – მიზეზობრივი კავშირი

change religion or belief – რელიგიის ან რწმენის შეცვლა

charged with criminal offence

– სისხლის სამართლის დანაშაულის ჩადენაში ბრალდებული

charges – ბრალდება

child born out of wedlock – ქორწინების გარეშე შობილი ბავშვი

chilling effect – გამყინავი ეფექტი

circumstances of the case – საქმის გარემოებები

civil proceedings – სამოქალაქო სამართალწარმოება/პროცესი

civil rights and obligations – სამოქალაქო უფლებები და ვალდებულებები

civilian substitute service – სამოქალაქო ხასიათის ალტერნატიული სამსახური

civil service – საჯარო სამსახური

claim – საჩივარი

coercion (administrative) – იძულება (ადმინისტრაციული ხასიათის)

collective complaint – კოლექტიური საჩივარი

collective exercise of freedom of expression – აზრის გამოხატვის თავისუფლებით კოლექტიური სარგებლობა

collective punishment – კოლექტიური დასჯა

common ground – საერთო, თანმხვედრი, ყველასათვის მისაღები

comparable situation – მსგავსი მდგომარეობა (შედარებადი)

compatibility with the Convention – კონვენციასთან შესაბა-

მისობა (იხ. აგრეთვე, **incompatible**)

compensation – კომპენსაცია
competent court – უფლებამოსილი სასამართლო

competent legal authority – უფლებამოსილი სამართლებრივი ორგანო

complaint – სარჩელი

compulsory – სავალდებულო

compulsory labour – სავალდებულო სამუშაო

concurring opinion – თანმხვედრი აზრი

conditional release – პირობითი გათავისუფლება

conditions of detention – პატიმრობის პირობები

confidentiality – კონფიდენციალობა

conscientious objection – შინაგანი მრწამსის გამო სამხედრო სამსახურზე უარის თქმა

conscientious objector – პირი, რომელიც უარს ამბობს სამხედრო სამსახურზე შინაგანი მრწამსის გამო

constitutional proceedings – კონსტიტუციური სამართალწარმოება

constitutionality – კონსტიტუციურიობა

continued detention – უწყვეტი/განგრძობადი პატიმრობა

continuing situation – განგრძობადი სიტუაცია

control of use of property – საკუთრებით სარგებლობის კონტროლი

conviction – მსჯავრდება

costs and expenses – სასამართლო ხარჯები და განუყოფელი დანახარჯები

Court holds... – სასამართლო ადგენს...

court of appeal – სააპელაციო სასამართლო

criminal charge – სისხლისსამართლებრივი ბრალდება

criminal offence – დანაშაული (სისხლის სამართლის)

criminal proceedings – სისხლის სამართალწარმოება

custody of children – ბავშვების მეურვეობა

custody record – ციხის/საპატიმრო ჟურნალი

custody suite – მეურვეობასთან დაკავშირებული სარჩეული

D

date of lodging of a complaint – საჩივრის შეტანის თარიღი

death penalty – სიკვდილით დასჯა

default interest – საურავი, პირგასამტეხლო

defamation – ცილისწამება

defence from unlawful violence – უკანონო ძალადობისაგან თავდაცვა

defence through legal assis-

tance – (ინტერესების) დაცვა სამართლებრივი დახმარების მეშვეობით

defend in person – (ინტერესების) დაცვა პირადად

degrading punishment – ღირსების შემლახველი სასჯელი

degrading treatment – ღირსების შემლახველი მოპყრობა

delays in payment of compensation for expropriation – ექსპროპრიაციასთან დაკავში-

რებული კომპენსაციის გადახდის გაჭიანურება

delays in the proceedings – სამართალწარმოების გაჭიანურება

deliver a judgment – განაჩენის/განჩინების/გადანყვეტილების გამოტანა (სტრასბურგის სასამართლოს შემთხვევაში: განჩინების გამოტანა)

democratic society – დემოკრატიული საზოგადოება

demonstration – დემონსტრაცია

denial of access to lawyer – დამცველის (ადვოკატის) ხელმისაწვდომობაზე უარი

deprivation of liberty – თავისუფლების აღკვეთა

deprivation of possession – მფლობელობის (ხანდახან კუთვნილების) ჩამორთმევა

deprivation of property – საკუთრების ჩამორთმევა

derogable rights and freedoms – უფლებები და თავისუფლებები, რომლებიც შესაძლოა დაექვემდებაროს გადახვევას

derogation – გადახვევა

derogation in time of war or other public emergency – გა-

დახვევა ომის ან სხვა საგანგებო მდგომარეობის დროს

destruction of possessions and home – კუთვნილი ნივთებისა და საცხოვრებლის განადგურება (ხანდახან დაზიანება)

detention on remand – წინასწარი პატიმრობა

determination – განსაზღვრა (ზოგჯერ საქმის განხილვა)

determination of a criminal charge – სისხლისსამართლებრივი ბრალდების განსაზღვრა

diplomatic assurances – დიპლომატიური გარანტიები

directly imputable to the local authorities – ქმედება, რომლიც ადგილობრივ ხელისუფლებას უშუალოდ შეეხება

disability pension – ინვალიდობის პენსია

(enforced) disappearance – გაუჩინარება (ძალადობრივი)

disclosure of identity – პირადობის გამჟღავნება, გამხელა

discrimination – დისკრიმინაცია

dismissal – გადაყენება/გათავისუფლება

dismissal from civil service – საჯარო სამსახურიდან გადაყენება/გათავისუფლება

dismissal of appeal on points of law – საკასაციო საჩივარზე უარი/უარის თქმა

dispute – დავა

dissemination – გავრცელება

dissenting opinion – განსხვავებული აზრი

dissolution (of an association, political party etc.) – დაშლა, ლიკვიდაცია (ასოციაციის, პოლიტიკური პარტიისა და სხვ.)

documentary evidence – დოკუმენტური მტკიცებულება

domestic legislation – ქვეყნის/ეროვნული კანონმდებლობა

double jeopardy – (სისხლის სამართლის წესით) პირის ხელმეორედ გასამართლება ან დასჯა ერთი და იმავე დანაშაულისათვის

duties and responsibilities – მოვალეობა და პასუხისმგებლობა

duty solicitor – მორიგე სახაზინო ადვოკატი (ამერ. პროკურორის თანაშემწე)

E

educational supervision – აღმზრდელობითი ზედამხედველობა

effect lawful arrest – კანონიერი დაკავების განხორციელება

effective access to a court – ეფექტიანი ხელმისაწვდომობა სასამართლოზე

effective domestic remedy – სამართლებრივი დაცვის ეფექტიანი შიდასახელმწი-

ფობრივი საშუალება

effective remedy – სამართლებრივი დაცვის ეფექტიანი საშუალება

effectiveness of investigation into (murder) – (მკვლელობასთან დაკავშირებული) გამოძიების ეფექტიანობა

enforceable judicial decision – სასამართლო გადაწყვეტილება, რომელიც აღსრულებას ექვემდებარება/კანონიერ

ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილება

enforcement proceedings – სააღსრულებო სამართალწარმოება

elections by secret ballot – არჩევნები ფარული კენჭისყრით

equality before the law – კანონის წინაშე თანასწორობა

equality of arms – მხარეთა თანასწორობა; მხარეთა თანასწორობის პრინციპი

equitable basis – სამართლიან (თანასწორ) საწყისებზე

established by law – კანონით დადგენილი

examination of circumstances – საქმის გარემოებების შესწავლა, განხილვა

examination of witnesses – მოწმეთა დაკითხვა

examine the second set of proceedings – სამართალწარმოების/პროცედურის მეორე წყების განხილვა

excessive length of proceedings – სამართალწარმოების გაჭიანურებული ხანგრძლივობა

exclusion of press – პრესის არდამშვება

exclusion of public – საზოგადოების არდამშვება

execution – აღსრულება (ზოგჯერ სიკვდილით დასჯა)

exercise the jurisdiction – იურისდიქციის განხორციელება

exemption from exhaustion of domestic remedies – სამართლებრივი დაცვის შიდასახელმწიფობრივი საშუალებების ამონურვის ვალდებულებისაგან გათავისუფლება

exhaust domestic remedies, exhaustion of domestic remedies – სამართლებრივი დაცვის შიდასახელმწიფობრივი საშუალებების ამონურვა

expel – გაძევება

expiry of time-limit – ვადის ამონურვა, გასვლა

expropriation – ექსპროპრიაცია

expulsion – გაძევება

extend the detention on remand – წინასწარი პატიმრობის ვადის გაგრძელება

extent strictly required by situation – რამდენადაც ამას მკაცრად მოითხოვს მდგომარეობა

extensive – ფართო, ყოვლისმომცველი

extradition – ექსტრადიცია

extraterritorial jurisdiction – ექსტრატერიტორიული იურისდიქცია

F

fair hearing – საქმის სამართ-
ლიანი მოსმენა

fair trial – სამართლიანი სა-
სამართლო განხილვა (მოი-
ცავს წინასწარ ან/და სა-
სამართლო გამოძიებას ან/და
აღსრულების სტადიას)

fairness of proceedings – სა-
მართალწარმოების სამართ-
ლიანობა

family life – ოჯახური ცხო-
ვრება

**feeling of fear, anguish and
inferiority** – შიშის, ტანჯვის და
არასრულფასოვნების განცდა

final domestic decision – ერო-
ვნული ორგანოების მიერ მი-
ღებული საბოლოო გადაწყვე-
ტილება

forced evacuation – იძულები-
თი ევაკუაცია

forced labour – იძულებითი
შრომა

forensic expert – სასამართ-
ლო სამედიცინო ექსპერტი

form / join trade unions – პრო-
ფესიული კავშირების შექმნა/
მათში გაერთიანება

foreseeability – განჭვრეტა-
ლობა

found a family – ოჯახის შე-
ქმნა

**free assistance of an interpre-
ter** – თარჯიმნის უფასო დახ-
მარება

free elections – თავისუფალი
არჩევნები

free legal assistance – უფასო
სამართლებრივი დახმარება

freedom of association –
გაერთიანების თავისუფლება

freedom of conscience – სინ-
დისის თავისუფლება

freedom of correspondence –
კორესპონდენციის თავისუ-
ფლება

freedom of expression – გა-
მოხატვის თავისუფლება

freedom of movement – მი-
მოსვლის თავისუფლება

freedom of opinion – მო-
საზრების თავისუფლება

freedom of peaceful assembly
– მშვიდობიანი შეკრების თავ-
ისუფლება

freedom of religion – რელი-
გიის თავისუფლება

freedom of the press – პრესის
თავისუფლება

freedom of thought – აზრის
თავისუფლება

**freedom to choose a place of
residence** – საცხოვრებელი
ადგილის არჩევის თავისუ-
ფლება

freedom to impart ideas –
იდეების (მოსაზრების) გავრ-
ცელების თავისუფლება

freedom to impart information
– ინფორმაციის გავრცელებ-
ის თავისუფლება

freedom to manifest religion
– რელიგიის გაცხადების თავ-
ისუფლება

freedom to receive ideas –

იდეების (მოსაზრების) მიღე-
ბის თავისუფლება

**freedom to receive informa-
tion** – ინფორმაციის მიღების
თავისუფლება

friendly settlement – მორი-
გება

fundamental freedoms – ძი-
რითადი თავისუფლებანი

**fundamental values of a de-
mocratic society** – დემოკრა-
ტიული საზოგადოების ფუძე-
მდებლური ღირებულებანი

G

general interest – ზოგადი ინ-
ტერესი

**general principles of international
law** – საერთაშორისო სამართ-
ლის ზოგადი პრინციპები

**general principles of law
recognised by civilised nations**
– ცივილიზებული სახელ-
მწიფოების მიერ აღიარე-
ბული სამართლის ზოგადი
პრინციპები

grant applicants' claim – გან-
მცხადებელთა საჩივრის დაკ-
მაყოფილება

grant legal aid – სამართლე-
ბრივი დახმარების მინიჭება

gross violations – უხეში და-
რღვევები

group of individuals – პირთა
ჯგუფი

guarantees to appear for trial
– სასამართლოში გამოცხა-
დების გარანტიები

H

harassment – დევნა, შევიწროება, ძალადობა

not to have sufficient means – საკმარისი საშუალების არქონა

heavier penalty – უფრო მკაცრი სასჯელი

hinder the exercise of the right of petition – ხელის შეშლა საჩივრით მიმართვის უფლების განხორციელებაში

home – საცხოვრებელი

humiliating punishment – დამამცირებელი სასჯელი

I

ill-treatment of detainees/ in custody – პატიმრისადმი არასათანდო მოპყრობა/საპატიმროში

illegal detention – უკანონო პატიმრობა

impartial tribunal – მიუკერძოებელი სასამართლო

impartiality of a judge – მოსამართლის მიუკერძოებლობა

imposition of a fine – დაჯარიმება, ჯარიმის დაკისრება

imprisonment – ციხეში მოთავსება; თავისუფლების აღკვეთა, როგორც სასჯელის ზომა

impunity – დაუსჯელობა

imputability – შერაცხაობა

in accordance with law – კანონის შესაბამისად

in force – მოქმედი, ძალაში მყოფი

in the capacity of – უფლება-მოსილებით, რანგში

inability to secure compliance with the judgment – სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფის უუნარობა

inadmissibility – მიუღებლობა

inapplicability – გამოუყენებადობა

incitement to hatred and hostility – ნაქეზება სიძულვილისა და მტრობისაკენ

incompatibility with the provisions of the Convention – შეუთავსებლობა კონვენციის დებულებებთან

incompatible *ratione temporis, ratione materiae* etc. with the provisions of the Convention – შეუთავსებელია *ratione temporis, ratione materiae* და სხვ. კონვენციის დებულებებთან

indemnification – საზღაური; ანაზღაურება

independent tribunal – დამოუკიდებელი სასამართლო

individual – ინდივიდუალური
individual application/petition – ინდივიდუალური განაცხადი/პეტიცია

ineffectiveness of remedies – სამართლებრივი დაცვის საშუალების არაეფექტიანობა

information in detail – დეტალური ინფორმაცია

information in language understood – გასაგებ ენაზე არსებული ინფორმაცია

information on charge – ინფორმაცია ბრალდების შესახებ

information on nature and cause of accusation – ინფორმაცია ბრალდების არსისა და საფუძვლის შესახებ

information on reasons for arrest – ინფორმაცია დაკავების მიზეზების შესახებ

inhuman punishment – არაადამიანური სასჯელი

inhuman treatment – არაადამიანური მოპყრობა

inter-State case – სახელმწიფოთაშორისი საქმე

interests of justice – მართლმსაჯულების ინტერესები

interests of members – წევრთა ინტერესები

interests of society as a whole – მთლიანობაში საზოგადოების ინტერესები

interference – ჩარევა

interim measure – დროებითი (უზრუნველყოფის) ღონისძიება

interrogation – დაკითხვა

intimidation – დაშინება

J

join trade unions – პროფესიულ კავშირებში გაერთიანება

joint opinion – ერთიანი აზრი

judge or other officer exercising judicial power – მოსამართლე ან სასამართლო ხელისუფლების განმახორციელებელი სხვა მოხელე

judgments are essentially declaratory in nature – განჩინებები ძირითადად დეკლარაციული ხასიათისაა

judicial officer – სასამართლო მოხელე

judicial review – სასამართლო კონტროლი, სასამართლო გადასინჯვა

jurisprudence – იურისპრუდენცია (უმეტესად იხმარება

გაეროს ადამიანის უფლებათა კომიტეტის მიერ დადგენილ პრაქტიკასთან მიმართებით, ზოგჯერ იხმარება სტრასბურგის სასამართლოს პრეცედენტული სამართლის მნიშვნელობით)

just satisfaction – სამართლიანი დაკმაყოფილება

justified by the public interest in a democratic society – გამართლებულია დემოკრატიულ საზოგადოებაში საზოგადოებრივი (საჯარო) ინტერესებით

justify the interference – ჩარევის (საჯარო ხელისუფლების მხრიდან) გამართლება

juvenile delinquency – არასრულწლოვანთა დანაშაული

L

lack of a public hearing – საქვეყნო (ღია) სასამართლო მოსმენის არარსებობა

lack of effective access to a tribunal – სასამართლოზე

ეფექტიანი ხელმისაწვდომობის არარსებობა

lack of effective remedy/investigation/oral hearing – სამართლებრივი დაცვის

ეფექტიანი საშუალების /გამოძიების/ზეპირი მოსმენის არარსებობა

lack of promptness of information – ინფორმაციის დაუყოვნებლივ მიწოდების არარსებობა

language which an accused understands – ბრალდებულისათვის გასაგები ენა

lawful arrest or detention – კანონიერი დაკავება ან დაპატიმრება

lawful order of a court – კანონიერი სასამართლო ბრძანება

lawful restrictions – კანონიერი შეზღუდვები

lawfulness of proceedings – სამართალწარმოების კანონიერება

lawyer – ადვოკატი

legal aid or assistance – სამართლებრივი დახმარება

legal obligation – სამართლებრივი ვალდებულება

legal secretary – იურისტ-რეფერენტი

legality of detention – პატიმრობის კანონიერება

legitimate aim – კანონიერი მიზანი

legitimate purpose – კანონიერი განზრახვა, მიზანი

length of civil/criminal proceedings – სამოქალაქო/სისხლის სამართალწარმოების ხანგრძლივობა

length of detention on remand – წინასწარი პატიმრობის ხანგრძლივობა

length of pre-trial detention – წინასწარი პატიმრობის ხანგრძლივობა

level of jurisdiction – ინსტანცია

liability – პასუხისმგებლობა

liable under the Convention – პასუხისმგებელი კონვენციის საფუძველზე

liberty of movement – მიმოსვლის თავისუფლება

liberty of person – პირის თავისუფლება

licensing of broadcasting, television and cinema enterprises – რადიომაუწყებლობის, სატელევიზიო და კინემატოგრაფიულ სანარმოთა ლიცენზირება

life – სიცოცხლე

life of the community – საზოგადოების ყოფა

life of the nation – ერის ყოფა
life sentence – სამუდამო პა-
ტიმრობის განაჩენი
**limitation on use of restric-
tions on rights** – უფლებებში
ჩარევის შეზღუდვა
**limitations to protect democ-
ratic society** – შეზღუდვები
დემოკრატიული საზოგადო-
ების ინტერესებში
**limitations to protect the rights
of others** – სხვათა უფლებე-

ბის დაცვის ფარგლები
limited jurisdiction – შეზღუ-
დული იურისდიქცია
living instrument – ცოცხალი
სამართლებრივი აქტი
local needs and conditions –
ადგილობრივი საჭიროება და
პირობები
lodge an application – გა-
ნაცხადის შეტანა
loss of property – საკუთრე-
ბის დაკარგვა

M

make financial award – ფინან-
სური ანაზღაურების მიკუთვ-
ნება
**maintaining the authority and
impartiality of the judiciary** –
სასამართლო ხელისუფლების
ავტორიტეტისა და მიუკერ-
ძობლობის უზრუნველყოფა
manifestly ill-founded – აშკა-
რად დაუსაბუთებელი
manifest religion or belief –
რელიგიის ან რწმენის გაცხა-
დება
margin of appreciation – შეფა-
სების ფარგლები (უფლებებში

ან თავისუფლებაში ჩარევის
საჭიროების განსაზღვრას-
თან დაკავშირებით)
material damage – მატერია-
ლური ზიანი
**measures similar to expropria-
tion** – ექსპროპრიაციის ანა-
ლოგიური ღონისძიებები
media – მასმედია
members of a minority group
– უმცირესობის წევრები
members of administration –
ადმინისტრაციის წევრები
members of armed forces

– შეიარაღებულ ძალებში
მომსახურე პირები
members of police – პოლი-
ციის წარმომადგენლები
memorial – მემორანდუმი
mental anguish/suffering –
სულიერი ტკივილი/ტანჯვა
**merits of individual applica-
tion/inter-state application**
– ინდივიდუალური განაცხა-
დის/სახელმწიფოთაშორისი
განაცხადის არსებითი მხარე
merits of the complaint – საჩი-
ვრის, სასარჩელო მოთხოვნის
არსებითი მხარე
military service – სამხედრო
სამსახური
**minimum degree of protection
to which citizens are entitled
under the rule of law in a de-
mocratic society** – დაცვის მი-
ნიმალური ზღვარი, რომლი-

თაც მოქალაქეები უნდა
სარგებლობდნენ კანონის
უზენაესობის პრინციპის თა-
ნახმად დემოკრატიულ საზო-
გადოებაში
minimum level of severity
– სისასტიკის მინიმალური
ზღვარი
minority – უმცირესობა
minors – არასრულწლოვნები
**moderate physical punish-
ment** – დასაშვები ფიზიკური
სასჯელი
**monitoring of prisoners' cor-
respondence/telecommuni-
cations/telephones** – პატი-
მართა მიმოწერის/ტელეკო-
მუნიკაციების/სატელეფონო
საუბრების კონტროლი
moral damage – მორალური
ზიანი
morals – მორალი, ზნეობა

N

narrow interpretation – ვიწრო
განმარტება
national authority – ხელისუ-
ფლების ეროვნული ორგანო
national court – შიდა/ერო-

ვნული სასამართლო
national law – ეროვნული კა-
ნონმდებლობა
national minority – ეროვნული
უმცირესობა

national origin – ეროვნული ნარმოშობა

national security – ეროვნული უშიშროება

nationalisation – ნაციონალიზაცია

nature of punishment – სასჯელის ხასიათი

nature of interference – ჩარევის ხასიათი

ne bis in idem/non bis in idem principle – ერთი და იმავე დანაშაულისათვის გასამართლებული პირის ხელმეორედ დასჯის აკრძალვის პრინციპი

necessary in a democratic society – აუცილებელი დემოკრატიულ საზოგადოებაში

negative obligation – ნეგატიური ვალდებულება

negotiations – მოლაპარაკება

non-derogable rights and freedoms – უფლებანი და თავისუფლებანი, რომელთაგან გადახვევა დაუშვებელია

non-enforcement – აღუსრულებლობა

non-exhaustion – ამოუწურაობა

non-exhaustion of domestic remedies – სამართლებრივი დაცვის შიდასახელმწიფოებრივი საშუალებების ამოუწურაობა

non-governmental organisation – არასამთავრობო ორგანიზაცია

non-official summary – არაოფიციალური მოკლე შინაარსი

non-pecuniary damage – არამატერიალური ზიანი

normal civic obligations – ჩვეულებრივი მოქალაქეობრივი ვალდებულებები

notification – შეტყობინება

notification of a derogation – შეტყობინება გადახვევის შესახებ

null and void – ბათილი და არარა

nulla poena sine lege – არავითარი სასჯელი კანონის გარეშე

nullum crimen sine lege – არავითარი დანაშაული კანონის გარეშე

O

objective and reasonable justification – ობიექტური და გონივრული გამართლება

obligation of performing military service – სამხედრო სამსახურის მოხდის ვალდებულება

obligation prescribed by law – კანონით დადგენილი ვალდებულება

observance – დაცვა

obtain attendance of witnesses – მონმეების გამოძახება

of his own choosing – მის მიერ არჩეული

officer authorised by law to exercise judicial power – სა-

სამართლო ხელისუფლების განხორციელებაზე კანონით უფლებამოსილი მოხელე

Ombudsman – სახალხო დამცველი/ომბუდსმენი

oral hearing – ზეპირი მოსმენა

oral submission – ზეპირი არგუმენტები

order release – გათავისუფლების შესახებ ბრძანების გამოცემა

ordinary courts – საერთო სასამართლოები

other status – სხვა სტატუსი

outstanding interest – მნიშვნელოვანი ინტერესი

P

parental authority – მშობლის უფლებამოსილება

parents' religious and philosophical convictions – მშობლების რელიგიური და ფილოსოფიური მრწამსი

particular circumstances of

the case – საქმის კონკრეტული გარემოებები

particular level of severity – სისასტიკის კონკრეტული ზღვარი

peaceful assembly – მშვიდობიანი შეკრება

peaceful enjoyment of possessions – საკუთრებით შეუფერხებელი სარგებლობა

pecuniary damage – მატერიალური ზიანი

penalty – ჯარიმა/სასჯელი

periodic review of the continuing lawfulness of detention – გახანგრძლივებული პატიმრობის კანონიერების პერიოდული გადასინჯვა

permit for a demonstration – დემონსტრაციის ნებართვა

persons of unsound mind – სულით ავადმყოფები

physical integrity – ფიზიკური ხელშეუხებლობა

physical liberty and security – ფიზიკური თავისუფლება და ხელშეუხებლობა

physical punishment – ფიზიკური სასჯელი; ფიზიკურად დასჯა

physical suffering – ფიზიკური ტანჯვა

plea of inadmissibility – შუამდგომლობა მიუღებლობის მოთხოვნით

plot of land – მიწის ნაკვეთი

pluralism in education – პლურალიზმი განათლებაში

police surgeon – პოლიციის ქირურგი

political activity – პოლიტიკური საქმიანობა

political asylum – პოლიტიკური თავშესაფარი

political or other opinion – პოლიტიკური თუ სხვა შეხედულება

political party – პოლიტიკური პარტია

political rights – პოლიტიკური უფლებები

positive obligations – პოზიტიური ვალდებულებანი

possessions – კუთვნილება

power of attorney – რწმუნება

power to overturn decision of the court – სასამართლო გადაწყვეტილების გაუქმების უფლებამოსილება

practical and effective protection – პრაქტიკული და ქმედითი დაცვა

pre-trial detention – წინასწარი პატიმრობა

preliminary objection – პირველადი პრეტენზია (მიუღებლობის მოთხოვნით)

preliminary investigation –

წინასწარი გამოძიება

preparation of defence – დაცვის (პოზიციის) მომზადება

prescribed by law – კანონით გათვალისწინებული

present-day conditions – ახლანდელი პირობები

presidential pardon – პრეზიდენტის მიერ (საპრეზიდენტო) შეწყალება

press – პრესა

pressing social need – მწვავე სოციალური საჭიროება

presumed paternity – სავარაუდო მამობა

presumption of innocence – უდანაშაულობის პრეზუმფცია

prevent disorder – უნესრიგობის აღკვეთა

prevent escape – გაქცევის აღკვეთა

prevent unauthorised entry into country – ქვეყანაში უნებართვოდ შესვლისათვის ხელის შეშლა

prevention of crime – დანაშაულის თავიდან აცილება

prevention of disorder – უნესრიგობის თავიდან აცილება

prevention of spreading of infectious diseases – გადადებ დაავადებათა გავრცელების თავიდან აცილება

preventive detention – პატიმრობა როგორც აღკვეთის ღონისძიება

prima facie – პირველადი შეხედვით აღქმული

prisoner – პატიმარი

private life – პირადი ცხოვრება

procedural defect – პროცესუალური ხარვეზი

procedural guarantees of review – საქმის გადასინჯვის პროცესუალური გარანტიები

procedure prescribed by law – კანონით დადგენილი პროცედურა

prohibition of – აკრძალვა

prohibition of abuse of rights – უფლებათა ბოროტად გამოყენების აკრძალვა

prompt and detailed information – დაუყოვნებელი და დეტალური ინფორმაცია

prompt judicial control – დაუყოვნებლივ განხორციელებული სასამართლო კონტროლი

prompt trial – დაუყოვნებ

ბლივ განხორციელებული სა-
სამართლო პროცესი

promptly – დაუყოვნებლივ,
სწრაფად

promptly informed – ეცნობოს
დაუყოვნებლივ

**proof beyond reasonable
doubt** – მტკიცებულება
საფუძვლიან ეჭვს მიღმა

property – საკუთრება

proportionality – თანაზომიე-
რება

**proportionate to the legitimate
aim pursued** – დასახული
კანონიერი მიზნის პროპორ-
ციული (თანაზომიერი)

protection of health – ჯანმრ-
თელობის დაცვა

protection of juveniles – არა-
სრულწლოვანთა დაცვა

protection of morals – მორა-
ლის (ზნეობის) დაცვა

**protection of private life of
the parties** – მხარეთა პირადი
ცხოვრების დაცვა

protection of property – საკუ-
თრების დაცვა

protection of public order –
საზოგადოებრივი წესრიგის
დაცვა

**protection of the rights and
freedoms of others** – სხვათა
უფლებებისა და თავისუფლე-
ბების დაცვა

**protection of the reputation of
others** – სხვათა ღირსების,
რეპუტაციის დაცვა

protection of the rights –
უფლებათა დაცვა

proved guilty according to law
– კანონის შესაბამისად დამ-
ნაშავედ ცნობილი

provided by law – კანონით
გათვალისწინებული

provisional measure –
დროებითი ღონისძიება

psychiatric evidence – ფსი-
ქიატრიული მტკიცებულება

public – საჯარო, საზოგადო-
ებრივი, საქვეყნო

public authority – საჯარო ხე-
ლისუფლება

public emergency – საგანგე-
ბო მდგომარეობა

public hearing – ღია სასამარ-
თლო მოსმენა (**publicity** – სა-
ქვეყნობა)

public interest – საჯარო, სა-
ზოგადოებრივი ინტერესი ან
საჭიროება

public judgment – საზოგადო-

ების მოსაზრება

public opinion – საზოგადო-
ებრივი აზრი

public order – საზოგადო-
ებრივი წესრიგი

public safety – საზოგადო-
ებრივი უსაფრთხოება

public service – საჯარო
სამსახური

publicity – საქვეყნობა

pursue – მიზნად დასახვა
(მისწრაფება)

pursue a legitimate aim – კა-
ნონიერი მიზნისკენ მისწრა-
ფება

Q

qualified rights – უფლებები,
რომელთა შეზღუდვაც და-
საშვებია

quell riot or insurrection –
აჯანყების ან ამბოხების ჩა-
შობა

R

racial discrimination – რასო-
ბრივი დისკრიმინაცია

**reasonable and objective jus-
tification** – გონივრული და
ობიექტური გამართლება

reasonable intervals – გონი-
ვრული ინტერვალა

**reasonable relationship of pro-
portionality** – პროპორციუ-
ლობის გონივრული კავშირი

reasonable suspicion –
საფუძვლიანი ეჭვი

reasonable time – გონივრუ-
ლი ვადა/დრო

**reasonableness of the length
of pre-trial detention** – წი-
ნასწარი პატიმრობის გონი-
ვრული ვადა/ხანგრძლივობა

**reasonably necessary to pre-
vent fleeing** – მიმალვის აღ-
კვეთისათვის საფუძვლიანად
მიჩნეული აუცილებლობა

**reasonably necessary to pre-
vent offence** – გონივრული
აუცილებლობიდან გამომდი-

ნარე სამართალდარღვევის აღსაკვეთად

reasoning – მსჯელობა, მოტივაცია

receive and impart information and ideas – ინფორმაციისა და იდეების მიღება და გავრცელება

rectify the shortcomings – ხარვეზების გამოსწორება

redress – აღდგენა, გამოსწორება

referral to the Grand Chamber – დიდი პალატისათვის საქმის გადაცემა

refugee – ლტოლვილი

refusal – უარი

regardless of frontiers – საზღვრების მიუხედავად

registrar – სასამართლო მდივანი

registry – სამდივნო

reimbursement – ანაზღაურება

rejection of appeal – საჩივარზე (სააპელაციო ან სხვა) უარის თქმა

release pending trial – გათავისუფლება საქმის განხილვის განმავლობაში

relevant domestic law – შესაბამისი შიდასახელმწიფოებრივი სამართალი

relevant domestic practice – შესაბამისი ეროვნული პრაქტიკა

religion – რელიგია

religious community – რელიგიური გაერთიანება, საზოგადოება

religious instructions – რელიგიური განმარტებანი

religious practice – რელიგიური წესების დაცვა

relinquishment of jurisdiction in favour of the Grand Chamber – დიდი პალატისათვის იურისდიქციის გადაცემა

remand – აღკვეთის ღონისძიება (ძირითადად, წინასწარი პატიმრობის მნიშვნელობით)

remand in custody – წინასწარი პატიმრობა

rendition – რენდიცია (კონკრეტული სახელმწიფოს მიერ პირის გატაცება, სხვა ტერიტორიაზე გადაყვანა საგამოძიებო მოქმედებების ჩატარების მიზნით)

reopen the proceedings – სამართალწარმოების თავი-

დან განახლება

reputation – რეპუტაცია

required by the interests of justice – რასაც/ტუ ამას მოითხოვს მართლმსაჯულების ინტერესები

residence – საცხოვრებელი ადგილი

respect for correspondence – მიმონერის პატივისცემა

respect for family life – ოჯახური ცხოვრების პატივისცემა

respect for home – საცხოვრებლის პატივისცემა

respect for parents' philosophical convictions – მშობლების ფილოსოფიური მრწამსის პატივისცემა

respect for parents' religious convictions – მშობლების რელიგიური მრწამსის პატივისცემა

respect for private life – პირადი ცხოვრების პატივისცემა

respondent state's jurisdiction and responsibility – მოპასუხე სახელმწიფოს იურისდიქცია და პასუხისმგებლობა

restitutio ad integrum – [პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენა]

restitution of property – საკუთრების დაბრუნება/რესტიტუცია

restriction on freedom of movement – მიმოსვლის თავისუფლების შეზღუდვა

restrictive interpretation – შეზღუდული განმარტება

retrial – ხელმეორედ გასამართლება

retroactive application of criminal/civil law – სისხლის/სამოქალაქო სამართლის უკუქმედითი გამოყენება

retroactivity – უკუქმედება, უკუძალა

reunion of family – ოჯახის წევრთა გაერთიანება (ოჯახის წევრთა განუყოფლობის პრინციპი)

review by a court – სასამართლოს მიერ (საქმის) გადასინჯვა

review of lawfulness of detention – პატიმრობის კანონიერების შემოწმება

revision of an earlier judgment – ადრე მიღებული გადაწყვეტილების/განაჩენის/განჩინების გადასინჯვა

right of access to – ხელმისაწვდომობის უფლება

rights of defence – დაცვის უფლება

right to individual application – ინდივიდუალური საჩივრის წარდგენის უფლება

right to liberty and security – თავისუფლებისა და ხელშეუხებლობის უფლება

right of petition to – საჩივრის,

პეტიციის წარდგენის უფლება

right to damages – კომპენსაციის უფლება

rule of law – კანონის უზენაესობა

ruling on an equitable basis – სამართლიან საწყისებზე გადანყვეტილების მიღება

S

scheme for free legal aid – უფასო სამართლებრივი დახმარების სქემა

scope of court review – სამართლოს მიერ საქმის გადასინჯვის ფარგლები

secrecy of correspondence – მიმონერის საიდუმლოება

secret ballot – ფარული კენჭისყრა

secret surveillance – საიდუმლო მეთვალყურეობა, თვალთვალი

secure fulfilment of obligation prescribed by law – კანონით დადგენილი ვალდებულების შესრულების უზრუნველყოფა

secure the payment of contributions or penalties – გადასახადებისა და ჯარიმების გადახდის უზრუნველყოფა

security of person – პირადი ხელშეუხებლობა

seizure of – ამოღება (მაგალითად, ჩხრეკის შედეგად)

self-defence – თავდაცვა, აუცილებელი მოგერიება

separate set of proceedings – სასამართლო სამართალწარმოების განცალკევებული წარმოება

service exacted in case of emergency – საგანგებო მდგომარეობის დროს დაკისრებული სამსახური

service of a military character – სამხედრო ხასიათის სამსახური

servitude – ყმობა

sick leave – შვებულება ავადმყოფობის გამო

six-month period/rule – ექვსთვიანი ვადა/ექვსთვიანი ვადის წესი

slavery – მონობა

social origin – სოციალური წარმოშობა

social security – სოციალური დაცვა

special circumstances – განსაკუთრებული გარემოებები

speediness of review – გადასინჯვის სისწრაფე

stand for election – კანდიდატობა არჩევნებში

statute-barred – კანონით აკრძალული

strictly necessary – მკაცრად აუცილებელი

strictly proportionate – მკაცრად თანაზომიერი (პროპორციული)

striking out of application – საჩივრის ამოღება განსახილველ საქმეთა ნუსხიდან

substitute service – ალტერნატიული სამსახური

supplementary opinion – დამატებითი აზრი

surrender – დანებება, ტყვედ ჩაბარება

summon the witness – მოწმის გამოძახება

T

take proceedings – სამართალწარმოების აღძვრა

taken alone – ცალკე აღებული

taking of property – საკუთრების ჩამორთმევა

tax penalty – საგადასახადო ჯარიმა

taxation – გადასახადის დაკისრება; საგადასახადო (ზედსართავი)

territorial integrity – ტერიტორიული მთლიანობა

testify at trial – სასამართლოში ჩვენების მიცემა

third party – მესამე მხარე
threat to the applicant's life – საფრთხე, რომელიც ემუქრება მომჩივნის სიცოცხლეს
threat to the life of the nation – საფრთხე, რომელიც ემუქრება ერის არსებობას
time of emergency – საგანგებო მდგომარეობა
time when the act or omission was committed – მოქმედებისა თუ უმოქმედობის ჩადენის დრო

torture – წამება
torture in police custody – წამება საპოლიციო პატიმრობისას
transfer of the property – საკუთრების გადაცემა
treatment – მოპყრობა
trial within a reasonable time – საქმის განხილვა გონივრულ ვადაში
tribunal established by law – კანონის საფუძველზე შექმნილი სასამართლო

U

unanimously – ერთხმად
unfairness of proceedings – უსამართლო სამართალწარმოება/პროცესი/სასამართლო განხილვა
unidentified perpetrator – დაუდგენელი დამნაშავე
uniform law – ერთიანი კანონი
universal suffrage – საყოველთაო არჩევნები

unlawful detention – უკანონო პატიმრობა
unlawfulness – უკანონობა, მართლსაწინააღმდეგო
unreasonably long (procedure) – არაგონივრულად ხანგრძლივი (პროცედურა)
use of force/violence – ძალის/ძალადობის გამოყენება
use of property – საკუთრებით სარგებლობა

V

values of a democratic society – დემოკრატიული საზოგადოების ღირებულებანი
victim – მსხვერპლი/დაზარალებული
violation – დარღვევა
vulnerability – უმწეობა, უსუსურობა

W

waiver of the court fees – სამართლო ხარჯებისაგან თავისუფლება
war or other public emergency threatening the life of the nation – ომი ან ერის არსებობისათვის საშიში სხვა საგანგებო მდგომარეობა
withdrawal of parental rights – მშობლის უფლებების ჩამორთმევა
without prejudice to the provisions of Article... – ...მუხლის დებულებების დარღვევის გარეშე
witness – მოწმე
wording – ფორმულირება; აზრის ჩამოყალიბება
work required of detainee – პატიმრის სავალდებულო სამუშაო
work required to be done during conditional release – პირობით თავისუფლებაში ყოფნის დროს შესასრულებელი სავალდებულო სამუშაო
worship – აღმსარებლობა

